[2020] 13 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2017 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1512-1513)

02 ਦਸੰਬਰ, 2020

[ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਰੀਮਨ, ਕੇ. ਐੱਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧ ਬੋਸ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਧਾਰਾ 304 ਬੀ - ਦਾਜ ਮੌਤ-ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਪਤੀ, ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਸੱਸ) ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾਃ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 (ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਪਤੀ) ਵੱਲੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਹੋਈ-ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਟੀਬੀ (ਟੀਬੀ) ਦਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ 5-ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਤ ਟੀਬੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ- -ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872- ਧਾਰਾ 113 ਬੀ -ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਉਪ ਸੈਕਸ਼ਨ 378,386,313.

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਧਾਰਾ 304 ਬੀ-ਦਾਜ ਮੌਤ-ਸਮੱਗਰੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਆਹ; ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤਨੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872- ਧਾਰਾ 113 ਬੀ – ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

ਆਯੋਜਿਤ 1. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਇਹ ਚਾਰਜ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੱਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਆਹ

ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤਨੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਰਨ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਮੌਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਤੀ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਹ 10.12.2009 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਤ 23.01.2011 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1, ਪੀਡਬਲਯੂ 3, ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਦਾਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 36,39][873- ਡੀ-ਐਫ; 874-ਈ]

2.1 ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਃ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ

ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਿੰਨ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ-1) ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋਈ, 2) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ, 3) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਕਿ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਾਕੀ ਦੋ ਟੈਸਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਖੋਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੂੰ 23.01.2011 ਨੂੰ 9:30 ਵਜੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਲਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਫਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਈਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 47,50 ਅਤੇ 52][875- ਜੀ-ਐਚ; 877-ਡੀ.ਈ; 880- ਡੀ- ਐੱਫ]

2.2 ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 42 ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੱਕ ਚੇਨ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ 23.1.2011 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਫੋਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ, ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ' ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ-59 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ, ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ-34 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5-ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਟੀ. ਬੀ. ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ

ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। [ਪੈਰਾ 53-55][880- ਐੱਫ ਐੱਚ; 881- ਏ-ਈ; 882- ਬੀ]

ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1988) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 513: [1988] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 409-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਐਸ. ਸੀ. 500: [1960] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 460-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਨਮੁਘਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 2012 ਐਸ. ਸੀ. 1142: [2012] 1 ਐਸਸੀਆਰ 411-ਵੱਖਰਾ.

ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਵਿਗਿਆਨ-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2.3 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਪਏ 10 ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 56][882-ਬੀ-ਈ]

2.4 ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਡੀਡਬਲਯੂ 2 (ਇੱਕ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ) ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ 4 (ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੀ. ਬੀ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰਾਂ (ਡੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ 4) ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਦਵਾਈਆਂ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦ ਜ਼ਹਿਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਟੱਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ (ਵਾਈਪਰ), ਅਤੇ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਲਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ (ਡੀ ਡਬਲਯੂ 2) ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਾਰ 39 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ 11.05.2010 ਨੂੰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਭਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਅਨੀਮੀਆ ਲਈ ਦਵਾਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਟੀ. ਬੀ. ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। 2007 ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਟੀਬੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਕੋਈ ਐਕਸ-ਰੇ ਜਾਂ ਖੂਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ, ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 57-59,61 ਅਤੇ 62][882- ਈ-ਐੱਫ;883- ਡੀ-ਈ; 884- ਐੱਫ ਐੱਚ; 885- ਏ-ਡੀ]

2.5 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਇੱਕ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 63][885- ਈ-ਐੱਫ]

ਛੋਟਾਨ ਸਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2014) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 54: [2013] 17 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 843-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.

ਘੁਰੇ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2008) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 450: [2008] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 499; ਸ਼ਰਦ ਬਰਦੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1984) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 116: [1985] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 88; ਜੈਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2003) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 169: [2002] 2 ਸਪਲਿ. ਐਸਸੀਆਰ 714-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 1956 (1) ਡਬਲਯੂ. ਐਲ. ਆਰ. 965-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1960] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 460 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਪੈਰਾ 26

[2013] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 843 ਪੈਰਾ 31 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2008] 11 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 499 ਪੈਰਾ 34 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1985] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 88 ਪੈਰਾ 49 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1988] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 409 ਪੈਰਾ 50 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2002] 2 ਸਪਲਿ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 714 ਪੈਰਾ 51 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2012] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 411 ਵਿਲੱਖਣ ਪੈਰਾ 52

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2017 ਦੇ 1512-1513

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 19.07.2017 ਅਤੇ 24.07.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਗਏ 14.07.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2017 ਵਿੱਚ 61.

ਸਿਧਾਰਥ ਡੇਵ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਵਿਵੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਮ੍ਰਿੰਮਯ ਭੱਟਮੇਵਾੜਾ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਸ਼ੁਚੀ ਸਿੰਘ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਾਂਤ ਦੂਬੇ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਦਿਵੇਦੀ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤਿਵਾੜੀ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਕੀਲ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇ.

ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ". ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹਰਿਦੁਆਰ ਨੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

2. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ।

3. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 23.01.2011 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

4.ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ 10.12.2009 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧੀ ਦੇ ਪਤੀ, ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਸੱਸ ਹਨ, ਨੇ ਦਾਜ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ, ਅਰਥਾਤ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੋਂ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 10 ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਦੇਖ ਕੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ, ਸੱਸ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਲਈ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। 23.01.2011 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 9.30 ਵਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਦੁਆਰ ਆਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉੱਥੇ ਗਏ। ਧੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ।

4. ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਲਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।

5. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 11 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਤੋਂ ਡੀ ਡਬਲਯੂ 4 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸਬੂਤ

6. ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ:

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਲਟੋ ਕਾਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ। ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਲਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬੀ.ਐੱਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਬੀ.ਐੱਡ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਲੜਕੀ ਆਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ 20-25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਸ ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 3 ਤੋਂ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ 2) ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤੱਥ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਦਸ ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। 23.01.2011 ਨੂੰ, ਸਵੇਰੇ 09. ਸਵੇਰੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਦੁਆਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। (ਪੀ ਡਬਲਯੂ 4). ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 3.00 ਵਜੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 100 ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਰੁੜਕੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਥਾਣਾ ਰਾਣੀਪੁਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੀਐੱਫ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੇ ਚਾਰ ਬੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਖਰੀ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਪਏ .10,000/- ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ 35.35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਬੀ. ਐਚ. ਈ. ਐਲ. ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

ਅਦਾਲਤ. ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 2-3 ਵਾਰ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰੀਕ, ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਸਾਲ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ 20-25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸੀ ਅਤੇ 2011 ਵਿੱਚ (ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ 5-6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਹਾਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸਲਫਾਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ (ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ). 5 ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 10 ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਆਈਆਂ। ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ 1.12.2010 ਨੂੰ ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1-ਡਾ ਕੇ ਕੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 18.12.2010 ਨੂੰ ਸੁਪਰ ਪੈਥੋਲੋਜੀ, ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਨਗਰ, ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੋਂ ਐਕਸ-ਰੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ 11.5.2010 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਡਾ ਮਮਤਾ ਤਿਆਗੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਬਿਨੈਕਾਰ B.Tech ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 23.9.2011 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੋਨ ਬੰਦ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਸਤਬਾੜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਬਾੜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਜੌਲੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਹਸਪਤਾਲ, ਭੇਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾਜ ਦੇ ਅਤੇ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ।

7. ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੱਸ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ 23.1.2011 ਦੇ ਫੋਨ ਕਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ. ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਲਤੀ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2 ਅਤੇ 3) ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਜ ਮੰਗਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ 20-25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 23.1.2011 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਸੀ, ਪਰ ਭੈਣ ਅਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। 4-5 ਘੰਟੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਰੁੜਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਨੀਵੀਂ ਸੀ। ਰੁੜਕੀ ਤੋਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ 100 ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਫੋਨ ਬਣਾਇਆ। ਰੁੜਕੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੀ. ਐੱਚ. ਈ. ਐੱਲ. ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ (ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਹੀਨਾ, ਮਿਤੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ 2010 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 23.01.2011 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉੱਥੋਂ ਰੁੜਕੀ ਵਿਖੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ।

8. ਪੀਡਬਲਯੂ 1 (ਜੀਜਾ) ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਵੱਲੋਂ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕੋਈ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

9. ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2 ਅਤੇ 3 ਪੈਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਨੇ 23.01.2011 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ 161ਵੇਂ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਭੁੱਲ ਜੋ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 (ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਦਾ ਇੱਕ ਫੋਨ ਕਾਲ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਦੇ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ)। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਬਹੁਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ 161ਵੇਂ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਭੁੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 23.01.2011 ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

10. ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸਖ਼ਤ ਸੀ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ 24.01.2011 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਸੰਕੁਚਿਤ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਸਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ 23.01.2011 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 2.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 3.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਰਾਸ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਃ

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਸਰਾ ਅਤੇ ਜਿਗਰ ਅਤੇ ਤਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਟੀ. ਬੀ. ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਟੀ. ਬੀ. ਕਾਰਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ

11. ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਨੇ 23.01.2011 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲਿਆ। ਇਮਲੇਸ਼ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚਾਚੀ) (ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ) 05.03.2011 ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ (23.01.2011) ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਨਗਰ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਘਰ ਹਨ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਆਂਢੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾ-15 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 03.03.2011 ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਉਹ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 1) ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੂਜਾ ਘਰ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 10,00,000/- ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। 15,00,000/- ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ 'ਦਾਜ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਇਮਲੇਸ਼ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚਾਚੀ ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 6 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਾਜ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਇਮਲੇਸ਼ ਨੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਕਦੇ ਦਾਜ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ10 ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

12. ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਤੋਂ 05.03.2011 ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 18.04.2011 ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਆਂਢੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਵੇ।

ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੀਟ. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਣਨ ਲਈ ਵਿਸਰਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਸ ਕੋਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ10 ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ11 ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ।

13. ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਦਿਨ. ਕੇ.ਕੇ. ਹੈ। ਅਗਰਵਾਲ,

ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ, ਭੇਲ, ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 01.12.2010 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੁੱਕੀ ਖੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਈਓਸਿਨੋਫੀਲੀਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-ਖਾ-1, ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਮੈਡੀਕਲ ਨੁਸਖ਼ਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ 01.12.2010 ਤੋਂ 19.12.2012 ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਈਓਸਿਨੋਫੀਲੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਈਓਸਿਨੋਫੀਲੀਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਖੰਘ, ਛਿੱਕ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਚ ਈਓਸਿਨੋਫੀਲੀਆ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ।

14. ਡੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਇੱਕ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ ਹੈ ਜੋ ਲੀਲਾਵਤੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬੀ.ਜੀ.ਓ. ਡਿਗਰੀ. 11.05.2010 ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) 24 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਤਰਲ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਉਹ 11.5.2010 ਤੋਂ 14.5.2010 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਭਾਰ 39 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਆਮ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੂਲ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-ਖਾ-2 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ।

15. ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈਃ

ਉਸ ਨੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਤਰਲ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ 15.05.2010 ਨੂੰ 12.00 ਸ਼ਾਮ. 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰੀਜ਼ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ 15.05.2012 ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਸਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ 15.05.2010 ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਲਾਜ ਦਾ ਟੀ. ਬੀ. ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀ. ਬੀ. ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼, ਜੋ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਨੇ ਪੇਟ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

16. ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਇੱਕ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2008-09 ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਲ 2009-2010 ਦਾ ਕੋਰਸ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਅਗਸਤ, 2010 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ। ਉਹ 16.11.2010 ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ।

17. ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ 99 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ।

18. ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 1987 ਤੋਂ ਮੇਰਠ ਰੋਡ, ਮਵਾਨਾ, ਮੇਰਠ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਰਸਿੰਗ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬੀ.ਜੀ.ਓ.02.06.2007 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਬੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰੀਜ਼ 02.12.2009 ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 10.12.2009 ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੀਰੀਅਡ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ 31.08.2010 ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਮਰੀਜ਼ ਨੇ ਕੋਕਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ (ਪੇਟ ਦੀ ਟੀ.ਬੀ). ਤਿੰਨ ਤਰੀਕਾਂ ਲਈ ਮੂਲ ਨੁਸਖ਼ੇ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਖ-5,6 ਅਤੇ 7 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 02.06.2007 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਦਾ ਐਕਸ-ਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਨੀਮੀਆ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀ. ਬੀ. ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟੀਬੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਮਰੀਜ਼ ਕੋਈ ਐਕਸ-ਰੇ ਜਾਂ ਖੂਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।

19. ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ ਹੈ। 02.06.2007 ਨੂੰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਆਇਆ ਸੀ. ਆਪਣੇ ਮੈਡੀਕਲ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੀ. ਬੀ. ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਉਣ ਤੱਕ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਜੇ ਮਰੀਜ਼ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 02.06.2007 ਤੋਂ 02.12.2009 ਦਰਮਿਆਨ ਅਤੇ 02.12.2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਟੀਬੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 31.08.2010 ਨੂੰ, ਡੀ ਡਬਲਯੂ 4 ਨੇ ਟੀ ਬੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਟੀ. ਬੀ. ਛਾਤੀ, ਪੇਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) 02.06.2007 ਤੋਂ 31.08.2010 ਤੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਲੱਛਣ ਮਿਲੇ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾਃ

ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ 01.12.2010 ਤੋਂ 19.12.2010 ਤੱਕ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਚ ਈਓਸਿਨੋਫੀਲੀਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ਕ ਖੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਡੀ ਡਬਲਯੂ 2, ਇੱਕ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ, ਨੇ 11.05.2010 ਤੋਂ 14.05.2010 ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਤਰਲ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਾਰ ਸਿਰਫ 39 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਨੇ ਵੀ 31.08.2010 ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਡੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ 2 ਹਰਿਦੁਆਰ ਤੋਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੇ ਮਵਾਨਾ, ਮੇਰਠ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪੈਤ ਕ ਘਰ ਸੀ। ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 02.06.2007 ਤੋਂ 31.08.2010 ਤੱਕ 3 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 02.06.2007 ਨੂੰ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਛਾਤੀ ਦੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਸ਼ੇਣੀਬੱਧ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਐਕਸ-ਰੇ ਜਾਂ ਖੂਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ। ਇਹ ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।

ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ, ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਨਵਰੀ, 2011 ਵਿੱਚ 23.01.2011 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

21. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੈਨ ਨੋਸਟ੍ਰੈਂਡ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ (ਤੀਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ). ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

ਟੀ. ਬੀ. ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਛੂਤ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਬੇਸਿਲਸ ਟੀ. ਬੀ. ਦੁਆਰਾ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਛਣ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ (ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਟੀ. ਬੀ.) ਜਾਂ ਲੱਛਣਾਂ (ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਟੀ. ਬੀ.) ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਲੱਛਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅੰਗ, ਟੀ. ਬੀ. ਬੇਸਿਲੀ ਦੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਅਤੇ ਸੰਕਰਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਗ ਜਾਂ ਟਿਸ਼ੂ ਉੱਤੇ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਸਥਾਨ ਫੇਫੜੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਲਮਨਰੀ ਟੀ. ਬੀ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਗ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ, ਅਕਸਰ ਘਾਤਕ, ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਜਖਮ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਲਮਨਰੀ ਟੀ. ਬੀ. ਦੀਆਂ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਲਮਨਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਾਲੀ, ਜਾਂ ਪੇਟ, ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਲੱਛਣ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੇਟ ਦੇ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਐਕਸ-ਰੇ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾ-ਵਾਇਲਟ ਲਾਈਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟੀ. ਬੀ. ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਹੱਦ, ਟਿਊਬਰਕਲ ਬੇਸਿਲਸ ਪ੍ਰਤੀ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਲਾਜ ਇਲਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਆਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਉਸੇ ਕੰਮ ਦੇ 10 ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

ਜੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਕਰਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਪਲਮਨਰੀ ਟੀ. ਬੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪਲਮਨਰੀ ਰੂਪ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਛੂਤਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪਣਯੋਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ:

1. ਐਮ. ਟੀ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਖੋਜ ਕਾਰਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੈ।

2. XXX XXX XXX

ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜਾਂ

22. ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਵਿਆਹ 10.12.2009 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। 23.01.2011 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਈਪਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਲ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਸਰਾ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅੰਤਰ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ 28 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ ਇਲਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਜ਼ੁਬਾਨੀ

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੇ ਦਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

23. ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਕਤ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ (ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਆਈ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਵਾਨਾ ਵਿਖੇ ਘਰ ਆਏ ਸਨ। ਉੱਥੇ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਵਾਨਾ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਨੇ ਇਸ ਥਿਊਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਸਨ ਅਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਹ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਜਾਂ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਵਰਜਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੁਪਏ। 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੀ.ਐੱਡ ਕਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 3, ਜੋ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਐੱਡ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲਜ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਈ। ਦਾਜ ਲਈ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਸਲਫਾਸ (ਜ਼ਹਿਰ) ਲੈਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਦਦ ਲੈਣਾ ਦਾਜ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ (ਇਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। 10 ਲੱਖ) ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਟੀਬੀ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਈਓਸਿਨੋਫਿਲਿਆ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦਰਦ ਤੋਂ ਵੀ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਾਜ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 498ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਜੱਜ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤ.

24. ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ 'ਤੇ ਦਾਜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ 2-3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਈਓਸਿਨੋਫਿਲਿਆ ਸੀ। ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 2-ਡਾ. ਮਮਤਾ ਤਿਆਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਰਫ ਪੇਟ ਦਰਦ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਤਰਲ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਰੀਜ਼ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੀ. ਬੀ. ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਇਲਾਜ ਦਾ ਵੀ ਟੀ. ਬੀ. ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਤੋਂ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀ. ਬੀ. ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡੀਡਬਲਯੂ1 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਹਿਲਾ ਆਪਣੇ ਮਾਹਵਾਰੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ 02.12.2009 ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ 09.12.2009 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ 02.12.2009 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਵੀ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਇਆਃ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੀਡਬਲਯੂ1 ਡਾ. ਕੇ. ਕੇ. ਅਗਰਵਾਲ, ਡੀਡਬਲਯੂ2 ਡਾ. ਮਮਤਾ ਤਿਆਗੀ ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ4 ਡਾ. ਨੀਰਾ ਚੰਦਰਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਡਾ. ਕੇ. ਕੇ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾ ਆਮ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਡਾ ਮਮਤਾ ਤਿਆਗੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਲਾਜ ਦਾ ਟੀ. ਬੀ. ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

25. ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ-34 ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾਜ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਡਾ. ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਤੱਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

1. ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਲਈ.

2.ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ।

3.ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ:

(42) ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 23.01.2011 ਨੂੰ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਝੂਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

xxx xxx xxx xxx

(44). ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ 23.01.2011 ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 3 ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ

[1] ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 500

ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸੈੱਟ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

27. ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ ਸੱਚੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

28. ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦਾਜ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂਃ

"(60).ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਸੰਦੀਪ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 8 ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਈ ਸੀ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਈ ਸੀ।

(61). ਲਰਨਡ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂਃ

"(64).ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਡੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਡਾ ਕੇ.ਕੇ ਦੇ ਬਿਆਨ. ਅਗਰਵਾਲ, ਡੀ ਡਬਲਯੂ 2 ਮਮਤਾ ਤਿਆਗੀ ਅਤੇ ਡੀ ਡਬਲਯੂ 4 ਡਾ. ਨੀਰਾ ਚੰਦਰਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਕਦੇ ਵੀ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ, ਧਾਰਾ 498 ਏ ਅਤੇ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 362 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਏ ਅਤੇ ਦਾਜ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

30. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

31. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ, ਹੋਰ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਔਰਤ ਦੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਾਰ ਸਿਰਫ 39 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, 2010 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਟ ਦੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 11- ਐਲ ਓ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ. ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਨੁਮਾਨ ਜੋ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਛੋਟਾਨ ਸਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

32. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦਾਜ ਅਤੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

33. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੋਨ ਕਾਲ 23.01.2011 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 2 ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਬੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੱਸਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

34. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਘੁਰੇ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 3 ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾਃ

"69. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨਃ

1. ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਅਤੇ 386 ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

[2] (2014) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 54

[3] (2008) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 450

2. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਉਦੋਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ।

3. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਮੁੱਦੇ' ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਠੋਸ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਗਲਤ ਸੀ।

70. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈਃ

1. ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ "ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ" ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ "ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ" ਹੁੰਦੇ ਹਨ। "ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ" ਮੰਜ਼ੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਃ

(i) ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

(ii) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਗਲਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ;

(iii) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ "ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ" ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ;

(iv) ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ;

(v) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਸੀ;

(vi) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਮਾਹਰ ਦੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ/ਰਿਪੋਰਟ ਵਰਗੇ ਪਦਾਰਥਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਆਦਿ।

(vii) ਇਸ ਸੂਚੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ।

2. ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਜੇ ਦੋ ਵਾਜਬ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਇੱਕ ਜੋ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵੱਲ-ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ/ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

35. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਅਜੀਬ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਵੈ-ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਭਟਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਆਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅ' ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

36. ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰਜ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਆਹ। ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤਨੀ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਰਨ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਮੌਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਤੀ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦਾਜ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

37. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੁਪਏ .10 ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਵਾਨਾ ਵਿਖੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਹੂਮ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਵਾਨਾ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਸੰਸਕਰਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੋਵੇਂ ਮੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ

ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦਾ ਜੀਜਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਿਖਾਈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਃ

"ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।"

38. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਤਾਬੂਤ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਕਿੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 1 ਲੱਖ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹੁਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

39. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਹ 10.12.2009 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਤ 23.01.2011 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1, ਪੀਡਬਲਯੂ 3, ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਦਾਜ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ 10 ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

40. ਆਈ.ਓ.ਐਸ - ਪੀ ਡਬਲਯੂ 10 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 11 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੀ.ਐੱਡ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀ ਡਬਲਯੂ 3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

41. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚਾਚੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 28.3.2014 ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਤੂ ਜ਼ਹਿਰ, ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ, ਮਿਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ, ਸਾਇਨਾਈਡ, ਫਾਸਫਾਈਡ, ਐਲਕਾਲਾਇਡ, ਬਾਰਬੀਯੂਰੇਟਸ, ਟ੍ਰੈਂਕੁਇਲਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਕੀ ਐਪਲੈਂਟਸ ਭੱਜ ਗਏ?

42. ਇਹ ਘਟਨਾ 23.01.2011 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

43. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

44. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 9 ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 24.1.2011 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6.45 ਵਜੇ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਦੇ ਐਲ-84 ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

45. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

46. ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਨੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 9 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰ..28 ਦੀ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ।

ਜ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਃ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ

47. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਕਸਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਿੰਨ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ
2. ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ
3. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਲਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ

[4] ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 500

48. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 2:1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਕਟਰ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਆਚਰਣ ਸੀ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ-74 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-59 ਅਤੇ 68 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

"59. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਕਿ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਤੱਥ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ, ਤਿੰਨਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੰਨੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਇਹ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ) ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Xxx xxx xxx xxx

68. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਯੋਜਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਲ-ਕਾਰਜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਲਾਤ ਅਕਸਰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਦਵਾਈ ਦਾ ਆਦਮੀ ਜੋ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

49. ਅੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਦ ਬਰਡੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਰਾ 165 ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ

"165. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨਃ

(1) ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ,

(2) ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੋਈ,

(3) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ,

(4) ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

50. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਕਿ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਾਕੀ ਦੋ ਟੈਸਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐੱਫ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾ ਪਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 6 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ

"24. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 98 ਦਾ 1958, ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ 4-11-1958 (ਐਸ.ਸੀ)]. ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਸੀ

[5] (1984) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 116

[6] (1988) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 513

ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ। ਉਕਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਉਦੇਸ਼, ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਮੇਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

25. ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ। ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

26. ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤੱਥ ਦੀ ਗੁਪਤ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਜ਼ਹਿਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਨਾ ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਤਲ ਵਾਂਗ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

51. ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭੂਪਿੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ), ਜੈਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ7 ਅਤੇ ਸ਼ਰਦ ਬਰਧੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 4 ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"28. ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੀਜੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1988) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 513:1988 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 694: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1988 ਐਸ. ਸੀ. 1011] ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤੱਥ ਦੀ ਗੁਪਤ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਨਾ ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ। ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਐਸ. ਸੀ. 500:1960 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 682) ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2:1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਜ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰਾਏ ਵੇਖੀ ਗਈਃ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. ਪੀ 523, ਪੈਰਾ 68)

"68. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਧਾਰਨਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਉਹ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ। ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਕਲੀਨਿਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੀੜਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋਸ਼ੀ

[7] (2003) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 169

ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨਵਜੀਵਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ।

52. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ [8] ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ, ਸ਼ਨਮੁਘਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ [9] ਵਿੱਚ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਹੋਈ ਮੌਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਤਲ ਸੀ ਜਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਇਨਾਈਡ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੈਰਾ-25 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਖੋਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੂੰ 23.01.2011 ਨੂੰ 9:30 ਵਜੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਲਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਰਨਡ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਸਫਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਈਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

53. ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ-42 ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੱਕ ਚੇਨ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ 23.1.2011 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਫੋਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਦੂਜੀ ਸਥਿਤੀ, ਸੈਂਟਰੋ ਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ' ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਡ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ

[8] ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 116

[9] ਏਆਈਆਰ 2012 ਐਸਸੀ 1142

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ-59 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ-34 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5-ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕਾਰਨ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਟੀ. ਬੀ. ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਭੋਜਨ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

54. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਐਂਡ ਟੌਕਸਿਕੋਲੋਜੀ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈਃ

"ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਸਾਰਾ ਜ਼ਹਿਰ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਫ ਬਣ ਕੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਲਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਕੇ ਪੇਟ ਅਤੇ ਅੰਤੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੈਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਡੀਟੌਕਸਫਾਈਡ, ਕੰਜੂਗੇਟ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਜੈਵਿਕ ਜ਼ਹਿਰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਕੋਲਾਈਡਜ਼ ਅਤੇ ਗਲੂਕੋਸਾਈਡ, ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਨ ਨਾਲ, ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੰਕੇਤ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਿਸਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਸਟੀਸਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ

ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਲੱਛਣਾਂ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

55. ਕੋਈ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

56. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਪਏ 10 ਲੱਖ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

57. ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਡੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

58. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 10 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

10 1956 (1) ਡਬਲਯੂ ਐਲ ਆਰ 965

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ, ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਸੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

59. ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰਾਂ (ਡੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ 4) ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਟੀ. ਬੀ. ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਦਵਾਈਆਂ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਟੀ. ਬੀ. ਦਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

60. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਛੋਟਾਂ ਸਾਓ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ (2014) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.

54 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

12. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ

ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਿਸਰਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੇ ਬਬੀਤਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਾੜ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

13. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭੁਪੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ.ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ। [(2014) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 106: (2014) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 1: (2013) 13 ਸਕੇਲ 552], ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਰੰਜਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇਸਾਈ, ਜੇ., ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ (ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 112, ਪੈਰਾ 23)

"23. ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਰਾ ਦੀ ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ ਜਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਬੀ (ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306 (ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 113-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।

61. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਖੁਦ ਜ਼ਹਿਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

62. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਟੱਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੁੱਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ (ਵਾਈਪਰ), ਅਤੇ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਲਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ (ਡੀ ਡਬਲਯੂ 2) ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਾਰ 39 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ 11.05.2010 ਨੂੰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਭਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੇ ਇਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਅਨੀਮੀਆ ਲਈ ਦਵਾਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਟੀ. ਬੀ. ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। 2007 ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਰੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਟੀਬੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਕੋਈ ਐਕਸ-ਰੇ ਜਾਂ ਖੂਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 113 ਬੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਜਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

63. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਾਂਗੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2 ਅਤੇ 3 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler